

**АНІМАЛІЗМ
В ДИЗАЙНІ ОДЯГУ XX –
ПОЧАТКУ XXI СТОЛІТТЯ**

Катерина Кисельова,
<https://orcid.org/0000-0002-1580-287X>
член Спілки дизайнерів України,
к.т.н., доцент,
Київський національний Університет
культури і мистецтв,
Київ, Україна
katerinakiselova@gmail.com

**ANIMALISM IN THE DESIGN
OF CLOTHES OF THE XX
AND EARLY XXI CENTURIES**

Kateryna Kyselova,
<https://orcid.org/0000-0002-1580-287X>
PhD in Technical Sciences (Engineering),
Associate Professor,
Kyiv National University
of Culture and Arts,
Kyiv, Ukraine
katerinakiselova@gmail.com

Анотація

В статті представлений огляд та систематизація проектів дизайну одягу із застосуванням анімалістичних мотивів. **Мета дослідження** – виявити прояви анімалістичних образів у костюмі і відмінності їх значень у різні історичні періоди. **Методологія дослідження** базується на застосуванні методів джерелознавчого, мистецтвознавчого, естетичного та структурно-композиційного аналізу. **Наукова новизна полягає** у висвітленні етапів розвитку анімалізму в XX – поч. XXI ст. та виявленні його основних проявів у костюмі. Результати дослідження базуються на емпіричному матеріалі дизайнерів та Будинків мод, які активно використовували та розвивали анімалізм у своїй творчості. **Висновки.** У результаті дослідження доходимо висновку про різноманітні шляхи прояву анімалізму в дизайні одягу, – від суцільного копіювання образів тварин до введення в дизайн їхніх окремих частин чи використання фотографій і художніх зображень. І якщо на початку XX ст. в костюмі використовувалися здебільшого елементи покриву тварин – їхня шкіра, хутро та пір'я, а екзотичні тварини та птахи підкреслювали статусність елітних верств суспільства, то з розвитком технологій і поширенням серійного виробництва одягу поступово набула популярності імітація. Знищення природного середовища і домінування штучного

Abstract

The article presents an overview and systematisation of fashion design projects using animalistic motifs. **The purpose of the study** is to identify the manifestations of animalistic images in costume and the differences in their meanings in different historical periods. **The research methodology** is based on the application of methods of source, art, aesthetic, structural and compositional analysis. **The scientific novelty** lies in highlighting the stages of animalism development in the twentieth – early twenty-first centuries and identifying its main manifestations in costume. The results of the study are based on empirical material from designers and fashion houses that actively used and developed animalism in their work. **Conclusions.** As a result of the study, we conclude that there are various ways of manifesting animalism in fashion design, from copying animal images entirely to introducing their individual parts into the design or using photographs and artistic images. And while in the early twentieth century, costumes used mostly elements of animal skin, fur and feathers, and exotic animals and birds emphasised the status of the elite strata of society, with the development of technology and the spread of mass production of clothing, imitation gradually became popular. The destruction of the natural environment and the dominance of the artificial one led to the spread of fashion inspired by wildlife. Gradually, a style

привело до поширення моди, натхненної життям дикої природи. Поступово сформувався стильовий напрям у дизайні одягу, що зараз вважається «фентезі-класикою». Згодом анімалістичні мотиви перетворились на візуальні носії «екомоди» та «екосвідомості», нагадуючи про необхідність значних перетворень у глобальній свідомості людства. Розквіт анімалізму останніх десятиліть відображає соціокультурні тенденції розвитку суспільства. Через символіку та інтерпретацію анімалістичних образів у дизайні костюма відображається турбота та прагнення до збереження природного спадку в світі, який все більше опиняється під впливом технологічного розвитку.

direction in fashion design was formed, which is now considered «fantasy classics». Over time, animalistic motifs have become visual carriers of «eco-fashion» and «eco-consciousness», reminding us of the need for significant transformations in the global consciousness of humanity. The flourishing of animalism in recent decades reflects the socio-cultural trends in society. The symbolism and interpretation of animalistic images in costume design reflects the care and desire to preserve the natural heritage in a world that is increasingly influenced by technological development.

Ключові слова:

анімалізм, анімалістичний образ, анімалістичні принти, мода на тварин, тварини в моді, екологічні тренди, екологічна мода.

Keywords:

animalism, animalistic image, animal prints, animal fashion, animals in fashion, environmental trends, eco-friendly fashion.

Вступ **1**

З давніх часів людство створює штучне середовище з метою покращення якості свого життя, оточує себе штучно створеними предметами, одягом, будівлями, ландшафтами. З розвитком технічного прогресу штучність поступово проникла у всі галузі діяльності людини, повсюдно знищуючи природне середовище. Вітиснення природи призвело до актуалізації екопроцесів у суспільстві, до збільшення цінності природного середовища, до бажання людини його відтворити, зобразити або імітувати. Таким намаганням єднання з природою, якої бракує в «кам'яних джунглях» сучасних міст, можна вважати підвищену зацікавленість дизайнерів-модельєрів анімалістичною тематикою в костюмі.

Протягом останнього століття ставлення до різних аспектів анімалізму значно еволюціонувало, а іноді навіть здобуло діаметрально протилежне забарвлення. Якщо на початку ХХ ст. натуральне хутро або анімалістичний принт сприймалися як ознака престижності та елітарності, то наприкінці століття вони в багатьох аспектах перетворились на ознаку кічевого несмаку і навіть моветону. Поступово відмовляючись від безпосереднього використання шкіри та хутра тварин суспільство все більше уваги приділяє анімалістичним принтам, тисненням з тваринними малюнками, забарвленням, що імітують шкіру або хутро, зображенням тварин. Все це стало постійною складовою жіночого гардеробу і протягом десятиліть залишається модними тенденціями.

Величезна кількість анімалістичних образів, які ми бачимо на подіумах та на сторінках модних журналів, не лише віддзер-

калюють естетичне багатство природи, але й слугують своєрідним нагадуванням про необхідність збереження екологічної рівноваги, формують сучасний світогляд людства.

Мета дослідження **2**

Мета статті полягає в огляді та систематизації історії розвитку анімалізму в дизайні одягу XX – XXI ст.

Методологія та аналіз джерельної бази **3**

Незважаючи на те, що звернення до тваринних мотивів широко розповсюджене з прадавніх часів, досліджень анімалістичного жанру порівняно мало. Здебільшого вони стосуються живопису, скульптури, прикладного мистецтва та літератури. Широке візуальне уявлення й можливість поглибленого занурення у культурний аспект взаємодії людини з тваринним світом надає колективне дослідження, представлене в книгах «Animal: Exploring the Zoological World» (Hanken et al., 2018) та «Bestiary: Animals in Art from the Ice Age to Our Age» від Christopher Masters (2018). Еволюція стосунків тварин та людей, соціальний аспект сприйняття тварин, його зміни впродовж історії людства розглядаються у дослідженні «Looking at Animals in Human History» від Linda Kalof (2007). Культурологічному осмисленню ролі тварини в сучасному світосприйнятті, яке відображає систему взаємовідносин суспільства з навколишнім середовищем присвячені роботи S. Baker (2000, 2001), R. Bulliet (2005). Дослідженню символізму анімалістичних мотивів у мистецтві присвячена праця Hope B. Werness (2003). Великий обсяг матеріалу використання природних джерел в архітектурі та прикладному мистецтві надав Philip Steadman (2008).

Анімалізм у дизайні розглянутий епізодично в різноманітних виданнях з історії сучасного мистецтва. Представлені окремі збірки-довідники з візуальним матеріалом для дизайнерів, який вербально не опрацьований. Окремі тези зустрічаються в доповідях наукових конференцій (Аніканова & Бжезовська, 2019; Кисельова & Новікова, 2021). Дизайну одягу присвячено сторінки оглядів трендів у електронних та друкованих періодичних виданнях, таких як trendhunter.com, essence.com, net-a-porter.com, buro247.ua, Vogue, Harper Bazar, l'Officiel, POPfashion. За останнє десятиріччя вийшли дослідження з історією леопардового принта. Це книги Hillary Alexander (2018) та Jo Weldon (2018), Emma Bastow (2020). У науковій літературі питання анімалізму в костюмі залишається малодослідженою темою, незважаючи на широку популярність цього жанру.

Результати дослідження **4**

Використання тваринних мотивів у костюмі має давню історію. Здебільшого використовували саме шкіру, пір'я та хутро, які асоціювались із вищим статусом у суспільстві. Стилізовані зображення тварин, комах, рептилій, птахів або їх частин часто слугува-

ли мотивами для орнаменталізації тканин вишивкою або відбивалися в металі та дорогоцінному камінні в ювелірних прикрасах.

Перші десятиріччя ХХ-го ст. не стали винятком. З 1900 р. до початку Першої світової війни найбільшими проявами анімалізму були пір'я екзотичних птахів на жіночих головних уборах, які вражали надмірною розкішшю. Здебільшого використовували пір'я страуса, чаплі і райського птаха, прикрашали капелюхи й опудалами птахів. Взимку носили об'ємні хутряні муфти, які часто були суцільними шкірами тварин з мордами та хвостами, або складалися з декількох суцільних шкір, зшитих разом. Такі муфти вказували на високий соціальний статус власника.

Анімалістичні мотиви створювали живописні візерунки кроше та вишивки в повсякденних та вечірніх туалетах.

До 20-х рр. ХХ ст. практично не використовувалась імітація – хутро, пір'я, шкіра були виключно натуральними, але Перша світова війна все змінила. Одночасно трансформувалася й доступність самої моди. Маленький функціональний гардероб містив поповнюватися відносно недорогими речами промислового виробництва. Імітації анімалістичних малюнків у вельветі, шенелі, шовкових тканинах, які наближали власника до елітарних верств суспільства, набули шаленої популярності. В 20-х рр. ХХ ст. такі зірки, як Джоан Кроуфорд та Жозефіна Бейкер неодноразово з'являлись на фотосесіях у сукнях з леопардовим принтом. Часто зйомки супроводжувалися участю живих тварин, оскільки леопардів тримали в якості домашніх улюбленців. Надзвичайно популярними також були вишивки стеклярусом та пайетками у вигляді пір'я павича, риб'ячої луски.

В 30-х рр. дім Lanvin запропонував сукні з леопардовим малюнком. Це сталося після виходу на широкий екран фільму «Тарзан» (1932 р.), де одяг головних персонажів імітував шкіри тварин. Анімалістичні принти почали асоціюватися з пригодами та екзотикою, відмовою від буденності, а не підробкою під статусність. Вони стали настільки популярними, що зайняли значну частину в гардеробі голлівудських актрис Керол Ломбард, Глорії Свенсон, Бібі Даніелс та Джин Гарлоу.

Іншим шляхом популяризації анімалістичних мотивів пішла Ельза Скіапареллі. Вона зображувала тварин повністю, не обмежуючись імітацією забарвлення. Її вечірня сукня «Омар» 1937 р. з відповідним зображенням увійшла у всі відомі посібники з історії моди (рис. 1). Зображення павичів, величезних мух, жуків, бабок у вигляді вишивок, об'ємних натуралістичних аплікацій, гудзиків широко прикрашали одяг та аксесуари, розроблені дизайнеркою. В 1938 р. вона перша застосувала голову тварини у вигляді головного убору.

В 1940-х рр. анімалістика, як і мода взагалі, здебільшого була представлена на американському континенті. Зірка пін-ап Бетті Пейдж знімалася у фільмах у відкритій анімалістичній мі-

Рис. 1. Ельза Скіапареллі. Жіноча вечірня сукня.
1937. Музей мистецтв, Філадельфія
(Schiaparelli, 1937).

Fig. 1. Elsa Schiaparelli. Woman's Dinner Dress.
1937. The Philadelphia Museum of Art
(Schiaparelli, 1937).

ні-сукні, і в такий спосіб знову активізувала інтерес дизайнерів до цієї теми. Леопардовий принт з'явився навіть у купальниках, які з успіхом продемонструвала акторка Голлівуду Джин Тірні в ефектній фотосесії. Американський дизайнер Чарльз Джеймс надихався при створенні вечірніх суконь формою та кольорами комах. Але Друга світова війна не дала розвинутися анімалістичній тенденції повною мірою.

Значної популярності анімалістичний принт набув у 50-ті рр. ХХ ст. разом з Dior та New Look. Крістіан Діор прикрасив принтом «Джунглі» однойменний ансамбль та вечірню сукню сенсаційної колекції 1947 р. Муза дизайнера – Митця Брікар була відомою прихильницею тваринних узорів, й поступово такі принти прикрасили класичні діорівські речі, такі як жакет Bar, вечірні сукні, костюми, пальта, а також – аксесуари.

Водночас й П'єр Бальмен активно пропонував власним клієнтам тваринні принти не тільки в сукнях, а також штанах, що було дуже революційним явищем 1950-х рр. (рис. 2).

Поширенню й популяризації леопардового принта сприяв і провідний американський художник костюма Адріан Грінберг, який використовував його для вечірніх суконь головних героїнь голлівудських кінострічок. Тенденцію принтування підхопили також серійні виробники домашнього одягу та білизни. Американський бренд білизни «Vanity Fair» у 1950-х створив піжами й купальники з леопардовими принтами. Активне використання узорів в Pin-Up-зображеннях сприяло сприйняттю анімалістичного малюнку як сексуального та сміливого.

Активним пропагандистом використання анімалістичних мотивів був Ів Сен-Лоран, французький кутюр'є, який народився в Алжирі. Він опрацював африканську тематику в кількох колекці-

Рис 2. П'єр Бальман. Леопардові штани. 1951 (Leon, 2011).

Fig. 2. Pierre Balmain Leopard Pants. 1951 (Leon, 2011).

ях, завдяки яким у другій пол. 60-х рр. народився стильовий напрямок «сафарі», який став одним з базових у сучасному гардеробі.

В 1960-і палітра анімалістичних принтів значно розширилася – з'явилися жирафний, зміїний принти та принт під далматинця, додалися незвичні яскраві кольори. Такі зірки як Ерта Кітт, Джей Менсфілд, Жа Жа Габор надихали жінок того часу на експерименти зі своїм зовнішнім виглядом. Гардероб Енн Бенкрофт з оскароносного фільму «Випускник» (1967 р.) аж до білизни прикрашений леопардовим, зміїним та жирафним принтами. Навіть Боб Ділан присвятив цій анімалістичній тенденції пісню, презентовану в 1966 р. – «Leopard skin pill-box hat».

У 1962 р. Жаклін Кеннеді з'явилася на публіці в леопардовому пальто, що сприяло поверненню та набуттю надзвичайної популярності екзотичних натуральних шуб. Однак ця тенденція мала трагічні наслідки, й закон США 1973 р. про захист певних видів тварин поклав край використанню натуральних шкір рідкісних тварин. Втім, цікавість до анімалістичних принтів не зникла, а лише сприяла більшому розвитку імітації.

Анімалістичні принти почали використовувати в летючих прозорих тканинах, які відображали хіпі-моду того часу. Зірка міні-моди Твіггі у 1970-му р. знялася у фотосесії для Royal Robes у леопардовій сукні від Vil Tise. З'явилися моделі, в яких різні анімалістичні принти комбінувалися й поєднувалися між собою, як у комплекті Білла Бласа в 1970 р. Але до кінця 80-х рр. XX ст. анімалістичний принт вважався чимось незвичним, екстравагантним та ексцентричним. Через це його активно використовували такі зірки-новатори як Оззі Осборн, Сід Вішез, Іггі Поп та гурт «Kiss» у своїх сценічних образах. Леопардові міні-сукні, рвані панчохи під гепарда, легінси під зебру були улюбленим одягом співачки Деббі Гаррі.

В другій половині 1980-х і в 1990-і рр. анімалістичні принти стали регулярно з'являтися в колекціях багатьох дизайнерів: Gianni Versace, Roberto Cavally, Yves Saint Laurent, Доменіко Дольче та Стефано Габбана (Dolce&Gabbana), Christian Dior, Moschino, Guy Laroche, Givenchy, Valentino та інших. З'явилися суцільні луки: костюми або комбінезони під змію або під зебру, які доповнювалися відповідними аксесуарами й охоплювали людину з голови до ніг. Також активно використовувалися поєднання анімалістичних принтів неприродних кольорів та блиску. Ця тенденція відображена у фільмі 1988 р. «Одружені з мафією», де й витончена Мішель Пфайффер, і комічна Джозан К'юсак з'являються перед глядачем у білизні, повсякденних комплектах та вечірніх сукнях із тваринними принтами.

Ще гучніший успіх прийшов до анімалістики після «леопардової» колекції будинку моди Alaïa AW 1991. На подіум вийшли провідні манекенниці – Крісті Тарлінгтон, Наомі Кемпбелл, Лінда Євангеліста, які показали облягаючі леопардові сукні. Тенденцію підхопили зірки від Кайлі Міноуг до Шерон Стоун.

Вікторія Бекхем у «Spice Girls» часто з'являлась у леопардовому міні, а Ексл Роуз з «Guns'n Roses» на сцені часто з'являвся в образі, що поєднував хутро диких кішок і шкіру, що імітувала змію та крокодила. Тваринні принти зебри, гепарда, жирафа, леопарда набули шаленої популярності практично в усіх доступних кольорах. Плямистість зберігалася, але колір найчастіше використовувався неприродній.

З використанням анімалістичних мотивів постійно експериментував Александр Макквін. Він захоплювався орнітологією і навіть ходив на курси з вивчення будови тіла птахів. Це захоплення знайшло відображення у колекціях 1995, SS 2001, SS 2008 та AW 2009 (рис. 3). У 1995 р. це були стилізовані малюнки птахів та коміри з пір'я, у SS 2001 р. він спробував використати опудала птахів у якості аксесуарів для створення виразних образів. У колекції SS 2008 р., яка була присвячена самогубству Ізабелли Блоу, подруги та наставниці дизайнера, фрагменти опудал птахів вже слугували деталями одягу. Доповнив незвичні образи Філіп Трейсі за допомогою скупчення стилізованих метеликів у якості головних уборів. У колекції AW 2009-2010 деякі моделі були повністю або частково виготовлені з качинового пір'я та нагадували величезних птахів. У колекції SS 2010 були представлені образи напівлюдей-напіврептилій, які будуть населяти планету внаслідок глобального потепління.

У 2009 р. в колекціях Fall та AW на подіумах з'явилися зображення голів тварин. Маніш Арора використав голови слона та лева, Жан-Шарль де Кастельбажак продемонстрував светр із головою коня, Ашіш і Міка Мачіда поекспериментували із зображенням зебри.

Рис. 3. Александр Макквін. Сукня з колекції «Весна-літо» 2008 р. (Kris, n.d.).

Fig. 3. Alexander McQueen. The dress from Spring collection, 2008 (Kris, n.d.).

У колекції SS 2012 р. Міхаель Корс спробував відновити тематику сафари. А вже через два роки сталася нова популяризація анімалістичних принтів, яка продовжується й зараз. Не буде перебільшенням зазначити, що немає жодного відомого бренду чи ритейлера, який оминув цю тенденцію.

Перші прояви останньої хвилі анімалізму проявилися в колекціях AW 2014 р. Burberry Prorsum, Emanuel Ungaro, Versace Saint Laurent. У 2015 р. до них доєдналися Dior, Roberto Cavalli. Tom Ford, Balmain, Raf Simons.

Анімалістичні мотиви широко були представлені в колекціях AW та Fall 2016 р.: Givenchy, Dries Van Noten, Dior, Anna Sui, Adrienne Landau, Akris, Alexander Wang, Antonio Marras, Blumarine, Bottega Veneta, Burberry, Carven, Dennis Basso, Calvin Klein, Emanuel Ungaro, Fendi, Ermanno Scervino, Jeremy Scott, Isabel Marant, Kenzo, Philipp Plein, Prada, Roberto Cavalli.

Спочатку «тваринний принт» імітував натуральне забарвлення шкіри тварин: леопардів, тигрів, зебр, змій, але поступово додалися незвичні кольори та фактури. Анімалістичні принти з'явилися на шкірі та латексі в стразах та пайетках. Окрім традиційної імітації забарвлення популярними стали зображення птахів, комах, земноводних в об'ємних аплікаціях та вишивках.

Бурхливий розвиток екопроцесів та екоосвідомості в суспільстві сприяв появі цілого руху «нової анімалістики», яка стала засобом привернення уваги людства до проблеми захисту тварин. У 2017-2020 рр. на подіуми вийшли цілі зоопарки. Це були зображення комах, птахів, жирафів, риб, сов, кішок, собак, пінгвінів. Кожен сезон був присвячений певній тварині. Акцентованість на певному виді досягла апогею, коли Том Браун у колекції Fall 2017

використав пінгвінів не тільки в колористиці, а й в малюнках, аксесуарах і скульптурах, розставлених на подіумі.

Палітра зображень тварин також варіювалась від натуралістичних фотознімків до стилізованих під комікси. За форматом зображення використовувалися середньорапортні та крупнорапортні композиції, вони заповнювали весь виріб або прикрашали окремі частини, дуже популярним став монорапорт.

В колекціях AW 2017 р. актуалізувались анімалістичні тотал-луки, які поєднували декілька тваринних принтів: Dolce&Gabbana, Roberto Cavalli, Fendi, Givenchy, Acne Studios, J Crew, Just Cavalli, No. 21, SS Dsquared, Dolce & Gabbana, Marc Jacobs, Nina Ricci, Altuzarra, Christopher Kane.

У 2018 р. анімалістичні вбрання наповнились ностальгією за епохою супермоделей, зухвалості, сексуальності та шику. Початок цьому поклала колекція SS Донателли Версаче, яка була присвячена 20-річчю з дня смерті її брата Джанні Версаче. Цю тенденцію підтримали Salvatore Ferragamo, Roberto Cavalli, Victoria Beckham, Tom Ford, Bottega Veneta, No. 21.

З'явилися гучні проекти колаборацій модних брендів з організаціями захисту тварин. У 2019 бренд Balenciaga створив капсульну колекцію для онлайн-платформи Farfetch, присвячену видам тварин, що зникають (рис. 4). Зображення цих тварин було нанесені на моделях футболок, суконь та сумок. Бренд аксесуарів Tiffany & Co разом з благодійною організацією Wildlife Conservation Network у 2018 р. представив колекцію прикрас «Save the Wild». Кошти від продажу були спрямовані на підтримку видів тварин, які під загрозою зникнення.

Під час тижня моди в Парижі в 2018 р. бренд Lacoste спільно з Міжнародним союзом охорони природи представив колекцію, присвячену захисту видів тварин, які вимирають. Легендарний логотип крокодила компанія замінила на десять зникаючих тварин і птахів. Кількість вироблених сорочок «поло» відповідала тим видам тварин у світі, які залишились. Виручені кошти від продажу були передані на збереження цих видів.

Українські дизайнери також не стояли осторонь цієї теми. Бренд Bevza представив лукбук колекції Faux fur («Штучне хутро») сезону осінь-зима 2018 р. Представлені моделі відображають гуманність за реального часу, право і можливості людини дбати не лише про себе, але й про природне довкілля.

В колекціях AW 2019 р. знову запанувала анімалістика 1980-х, її можна було побачити у Dolce & Gabbana, Saint Laurent, Altuzarra, Zimmermann, Phillip Lim, Tom Ford, Versuce, в колекціях SS 2019 в Kenzo, Richard Quinn, Gucci, Chloe, Oscar de la Renta.

Зображення окремих комах, птахів та жирафів у колекціях SS 2019, SS 2020 поступово відтіснили зображення тварин в комбінаціях із квітковими малюнками. Stella Jean, Angelo Marani, D&G, Balenciaga, Rochas, Roberto Cavalli, Antonio Marras,

Рис. 4. Капсульна колекція Balenciaga «I love Pets». 2020 (Balenciaga's, 2020).

Fig. 4. Balenciaga's 'I Love Pets' capsule collection is one for animal lovers. 2020 (Balenciaga's, 2020).

Alexander McQueen, Etro обрали комах як домінанту оформлення матеріалів. Okремо варто зупинитися на колекції Farhad Re, присвяченій метеликам. Він не тільки використав метеликів у принтах, а також надихнувся їхньою формою.

Одним з яскравих проявів нової соціальної моди восени 2020 р. стала колаборація будинку моди Balenciaga з французькою зоозахисною організацією La Société Protectrice des Animaux. Вони випустили тематичну капсульну колекцію «I Love Pets». В неї увійшли футболки, худі і сумки з фотографіями котиків і песиків із притулків. У якості аксесуарів запропоновані кольє, брелоки і сережки, що імітують кістки. Balenciaga запустили сайт, присвячений покинутим тваринам і перераховули 10% від продажів зоозахисникам.

У колекції Стелли МакКартні «осінь-зима» 2020 р. на подіумі ходили бутафорські плюшеві корови, зебри, кролики та крокодили. Дизайнерка за допомогою показу висловилася проти використання натурального хутра та шкіри. Гумористична вистава несла серйозний посил – не можна вбивати тварин заради шоу, показів та колекцій. У весняно-літній колекції 2020 р. бренд представив штучну шкіру Koba, виготовлену з кукурудзи і переробленої пластмаси. МакКартні в інтерв'ю Емілі Фарра Vouge (Farra, 2019) висловлювалась про матеріали тваринного походження як про сміття.

В 2021-2022 рр. анімалістика не втрачала популярності, хоча й не набула кардинальних новацій. В цей час стильовий напрямок наповнився безліччю різноманітних матеріалів – від важкого трикотажу та хутра до найтоншого шифону, а також з'явилися нетипові міжстильові комбінації. Завдяки фотодруку стали можливі принти, які повністю повторюють малюнки та зображення тварин до найменших деталей. Це надало поштовх новому напрямку – масштабному реалістичному 3D-відтворенню фотографій тварин, на якому почали спеціалізуватися окремі бренди.

Значну увагу привернула колекція 2023 р. Haute couture Даніеля Розбері для Schiaparelli (рис. 5). Моделі прикрашали

Рис. 5. Колекція Скіапареллі Данієля Розбері. Сукня з лев'ячою головою. 2023 (Gonzales, 2023).

Fig. 5. Daniel Roseberry's Schiaparelli couture collection. Lion's Head Gown (2023) (Gonzales, 2023).

голови лева, сніжного барса, вовчиці виконані в натуральний розмір і дуже схожі на опудала тварин, але виконані зі штучних матеріалів. За думкою дизайнера тварини уособлювали смертні гріхи за мотивами «Божественної комедії» Данте.

В колекціях 2023 та 2024 рр. анімалізм здебільшого відобразили штучна шкіра пітона та пір'я, які використали такі бренди, як Roberto Cavalli, Khaite, Tod's, Chanel, Gucci, Tom Ford, Etro, Dior, Max Mara. В SS 2023 пір'яний декор спостерігався буквально скрізь: Chanel обробили пір'ям свої твідові жакети, а Рік Оуенс у такий спосіб оформив босоніжки, що виглядає доволі несподівано для такого бунтарського бренду. Характерними виявилися довгі леопардові рукавички Gucci в поєднанні з чорними стриманими сукнями, чоботами з пітона та мінісумками-раковинами.

Поширенню анімалістичних мотивів сприяють відомі моделі Адвоа Абоа, Шаніна Шейк, Ельза Госк та інші зірки Instagram Джессіка Альба, Геллі Беррі, Адріана Ліма, Хайді Клум, Шерон Стоун, Кім Кардаш'ян та Гвен Стефані. Вони вводять анімалізм у власні гардероби і їх наслідують мільйони прихильників.

Розглянемо шляхи прояву анімалістичного жанру, які є поширеними в дизайні одягу XX – поч. XXI ст. (Табл. 1.), вони різного ступеню складності. Найбільш складні шляхи проектування одягу з повним копіюванням образів тварин або копіюванням їхніх окремих частин, найчастіше є характерними для високої моди. В окремі періоди 2017-2020 рр. образи тварин слугували для створення в показах театралізовано-образних акцентів. Найпростіші шляхи, такі як копіювання природних елементів у штучних матеріалах, імітація малюнку, використання фотографій або малюнків тварин, є найбільш характерними для одягу *ready-to-wear* або *mass-market* сегменту.

Потрібно наголосити також на значній активізації біонічного напрямку, який характеризується запозиченням деяких

функцій тварини, таких як зміна кольору або трансформація форми. Незважаючи на значну перспективність даного напрямку, перенесення характерних функцій тварини в дизайн костюма рідко сприймається як прояв анімалізму, оскільки візуально не має яскраво вираженого характеру запозичення.

**Наукова
новизна та
практична
значимість
дослідження**

5

Виявлені основні ознаки анімалістичного жанру в костюмі ХХ поч. – ХХІ ст., а саме: запозичення або копіювання окремих частин тварин, використання або імітація їхнього хутра, шкіри, пір'я; суцільне копіювання образу тварини (аналогічність форми костюма тварині) або використання пропорцій, будови тіла чи структури тварини; використання фотографій або зображень тварин та їхніх частин; імітація окремих форм (скелетів, кісток, фактури) та імітація малюнка (малюнок на тканині, розпис, переплетення, вишивка, аплікація), копіювання характерного забарвлення або розміщення окремих елементів (плям, крил, кігтів); перенесення характерних функцій тварини (зміна або набуття кольору, трансформація форми). Ці ознаки складаються в культурні коди, які при використанні в образах легко зчитуються споживачем. Відтворюючи впізнаваний образ тварини в одязі, доповненнях, аксесуарах, дизайнер вмикає смислові асоціації, які містяться в свідомості споживача, таким чином значно полегшуючи йому шлях декодування закладеної в такий спосіб інформації. Основними здобутками дослідження стало виділення основних етапів розвитку та створення бази використання анімалістичного жанру в сучасних подіумних колекціях.

Висновки

6

На початку ХХ ст. в костюмі здебільшого використовувалися елементи покриву тварин, їхня шкіра, хутро та пір'я. Найбільше цінувалися екзотичні тварини та птахи, які допомагали елітарним верствам суспільства підкреслити власну статусність. З розвитком технологій, появою та поширенням серійного виробництва одягу поступово набула популярності імітація. Знищення природного середовища та домінування штучного призвело до поширення моди, натхненної життям дикої природи. Цей стильовий напрям сьогодні вважається сучасною фентезі-класикою.

В ХХІ ст. анімалізм постійно присутній на модних показах. Дизайнери, активно користуючись цим трендом, з року в рік регулюють його вид, кількість, особливості колірних та масштабних рішень, концентрацію й інші складові, постійно підтримуючи різноманітність жанру. Сучасні анімалістичні мотиви можуть бути використані у всіх складових костюма – від одягу до аксесуарів, при цьому не обмежуючись видами цільового призначення та класами одягу.

Поступово від створення красивих, естетично приємних та сміливих образів анімалізм перетворився на символ «еко-моди» й «екосвідомості». Можна вважати його значну роль

у відновленні гармонії між сучасним життям і природою. Дизайнери, звертаючись до анімалістичної тематики, намагаються нагадати про необхідність значних змін як у сфері моди, так і в глобальній свідомості людства.

Розквіт анімалізму останніх десятиліть відображає соціокультурні тенденції розвитку суспільства. Через символіку та інтерпретацію антропоморфних образів у дизайні костюма виражається турбота і прагнення до збереження природного спадку в світі, який все більше опиняється під впливом технологічного розвитку. Дедалі більше зрозуміло, що лише екологізація життя та потреб, зокрема екологізація моди, виробництва одягу та його споживання, дозволить наблизитися до краси й доцільності природи. Людина потребує природного середовища і природного еволюційного розвитку в цьому середовищі, відтак еволюційно вона не готова до розвитку в штучних умовах.

Список бібліографічних посилань

- Аніканова, К. Ю., & Бжезовська, Н. В. (2019, 1–5 квітня). Образи тварин у живописі, скульптурі та архітектурі. В *Політ. Сучасні проблеми науки* [Матеріали конференції] (с. 5–6). Національний Авіаційний Університет.
- Кисельова, К. О., & Новікова, А. В. (2021, 24–25 березня). Анімалістичні принти в дизайні одягу. В *Україна у світових глобалізаційних процесах: культура, економіка, суспільство* [Матеріали конференції.] (Ч. 1, с. 181–183). Видавничий центр КНУКіМ.
- Alexander, H. (2018). *Leopard: Fashion's most powerful print*. Laurence King.
- Baker, S. (2000). *The postmodern animal*. Reaktion Books.
- Baker, S. (with Adams, C. J.). (2001). *Picturing the beast: Animals, identity and representation*. University of Illinois Press. (Original work published 1993).
- Balenciaga's 'I Love Pets' capsule collection is one for animal lovers [Image]. (2020, December 17). Lifestyle Asia. <https://www.lifestyleasia.com/hk/style/fashion/balenciagas-i-love-pets-collection/>
- Bastow, E. (2020). I love leopard: The little book of leopard print. Harper Design.
- Bulliet, R. W. (2005). *Hunters, herders and hamburgers: The Past and the future of human-animal relationships*. Columbia University Press.
- Farra, E. (2019, 15 February). "I need a few more colleagues linking my arm" – Stella McCartney sounds off on sustainability, faux leather, and the lack of honesty around both. Vogue. <https://www.vogue.com/article/stella-mccartney-sustainable-fashion-leather-conversation>
- Gonzales, T. (2023, January 24). *Schiaparelli's faux-taxidermy couture divides the internet* [Image]. Harpers bazaar. <https://www.harpersbazaar.com/uk/fashion/shows-trends/a42630388/schiaparelli-paris-couture-kylie-jenner-lion-dresses/Harper's Bazaar>
- Hanken, J., Aloï, G., & Piper, R. (Eds.). (2018). *Animal: Exploring the zoological world*. Phaidon Press.
- Kalof, L. (2007). *Looking at animals in human history*. Reaktion books.
- Kris. (n.d.). [Dress] [Image]. Pinterest. Retrieved January 16, 2024, from <https://www.pinterest.com/pin/87398049013150877/>
- Leon, S. (2011, November 6). Pierre Balmain leopard pants, 1951: A look back [Image]. HuffPost. https://www.huffpost.com/entry/pierre-balmain-1950s_n_1078587
- Masters, C. (2018). *Bestiary: Animals in art from the ice age to our age*. Thames & Hudson.
- Schiaparelli, E. (1937). *Woman's Dinner Dress*. Philadelphia Museum of Art. <https://www.philamuseum.org/collection/object/65327>

- Steadman, Ph. (2008). *The evolution of designs: Biological Analogy in architecture and the applied arts* (Rev. ed.). Routledge.
- Weldon, J. (2018). *Fierce: The history of leopard print*. Harper Design.
- Werness, H. B. (2003). *The continuum encyclopedia of animal symbolism in art*. Continuum.

References

- Alexander, H. (2018). *Leopard: Fashion's most powerful print*. Laurence King [in English].
- Anikanova, K. Yu., & Bzhezovska, N. V. (2019, April 1–5). Obrazy tvaryn u zhyvopysi, skulpturi ta arkhitekturi [Images of animals in painting, sculpture and architecture]. In *Polit. Suchasni problemy nauky* [Conference proceedings] (pp. 5–6). National Aviation University [in Ukrainian].
- Baker, S. (2000). *The postmodern animal*. Reaktion Books [in English].
- Baker, S. (with Adams, C. J.). (2001). *Picturing the beast: Animals, identity and representation*. University of Illinois Press. (Original work published 1993) [in English].
- Balenciaga's 'I Love Pets' capsule collection is one for animal lovers [Image]. (2020, December 17). Lifestyle Asia. <https://www.lifestyleasia.com/hk/style/fashion/balenciagas-i-love-pets-collection/> [in English].
- Bastow, E. (2020). *I love leopard: The little book of leopard print*. Harper Design [in English].
- Bulliet, R. W. (2005). *Hunters, herders and hamburgers: The Past and the future of human-animal relationships*. Columbia University Press [in English].
- Farra, E. (2019, 15 February). "I need a few more colleagues linking my arm" – Stella McCartney sounds off on sustainability, faux leather, and the lack of honesty around both. *Vogue*. <https://www.vogue.com/article/stella-mccartney-sustainable-fashion-leather-conversation> [in English].
- Gonzales, T. (2023, January 24). *Schiaparelli's faux-taxidermy couture divides the internet* [Image]. Harpers bazaar. <https://www.harpersbazaar.com/uk/fashion/shows-trends/a42630388/schiaparelli-paris-couture-kylie-jenner-lion-dresses/Harper's-Bazaar> [in English].
- Hanken, J., Aloi, G., & Piper, R. (Eds.). (2018). *Animal: Exploring the zoological world*. Phaidon Press [in English].
- Kalof, L. (2007). *Looking at animals in human history*. Reaktion books [in English].
- Kris. (n.d.). [Dress] [Image]. Pinterest. Retrieved January 16, 2024, from <https://www.pinterest.com/pin/87398049013150877/> [in English].
- Kyselova, K. O., & Novikova, A. V. (2021, March 24–25). Animalistychni prynty v dyzaini odiahu [Animalistic prints in clothing design]. In *Ukraina u svitovykh hlobalizatsiynykh protsesakh: kultura, ekonomika, suspilstvo* [Ukraine in the world globalization processes: Culture, economy, society] [Conference proceedings] (Pt. 1, pp. 181–183). KNUCA Publishing Centre [in Ukrainian].
- Leon, S. (2011, November 6). *Pierre Balmain leopard pants, 1951: A look back* [Image]. HuffPost. https://www.huffpost.com/entry/pierre-balmain-1950s_n_1078587 [in English].
- Masters, C. (2018). *Bestiary: Animals in art from the ice age to our age*. Thames & Hudson [in English].
- Schiaparelli, E. (1937). *Woman's Dinner Dress*. Philadelphia Museum of Art. <https://www.philamuseum.org/collection/object/65327> [in English].
- Steadman, Ph. (2008). *The evolution of designs: Biological Analogy in architecture and the applied arts* (Rev. ed.). Routledge [in English].
- Weldon, J. (2018). *Fierce: The history of leopard print*. Harper Design [in English].
- Werness, H. B. (2003). *The continuum encyclopedia of animal symbolism in art*. Continuum [in English].